

Nærings- og Fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep.
0032 Oslo

Trondheim 12. Januar 2022

Sendes elektronisk

Høring: etablering av en ny ordning for tildeling av miljøteknologitillatelser

Innlending:

Nærings- og fiskeridepartementet har sendt på alminnelig høring forslag til etablering av en ny ordning for tildeling av miljøteknologitillatelser i sjø til akvakultur med laks, ørret og regnbueørret.

Bakgrunn:

Formålet med en ny ordning med miljøteknologitillatelser er å bidra til å løse næringens miljøutfordringer og få på plass teknologi som gjør det mulig å ta i bruk nye arealer langs kysten. Ordningen vil gi havbruksnæringen mulighet til økt produksjon, sysselsetting og verdiskaping.

Sjømatbedriftenes generelle syn:

Sjømatbedriftene deler ambisjonen om å femdoble produksjonen i Norges viktigste fremtidsnæring. En fremtidsvisjon hvor havbruket skal utvikle seg videre med økt produksjon er det helt avgjørende at økt bærekraft og reduksjon av miljøavtrykket må være en vesentlig del av visjonen.

Sjømatbedriftene er derfor positive til at det etableres ordninger som gir næringen mulighet til å ta i bruk nye områder og utvikle ny teknologi for å produsere mer sjømat. Sjømatbedriftene mener videre det er viktig at de politiske føringene bygger på at ny teknologi skal være teknologinøytral, fremme de fortrinn som ligger i det kystnære havbruk, samt være kostnadseffektive slik at konkurransekraften til norsk havbruk opprettholdes. I tillegg er det viktig at teknologien bidrar til økt verdi for en samlet havbruksnæring, ikke bare de aktørene som får tildelt tillatelsene.

Sjømatbedriftene har vært en tydelig pådriver i å få på plass gode incentiver slik at det blir mer attraktivt, og ikke minst lov, å investere i ny miljøvennlig oppdrettsteknologi for kystnært lakseoppdrett. På den bakgrunn har vi stilt oss positiv til at det må gjøres mer attraktivt å investere iblant annet lukket merdteknologi.

Er det behov for en ny ordning?

Sjømatbedriftene er enig med departementets syn om at etablering av en ny tillatelsesordning ikke bør skje uten at det er identifisert et behov for en slik ordning, og det må være vurdert hvorvidt en ny tillatelsesordning vil bidra til å løse de identifiserte formålene tillatelsesordningen tar sikte på å oppnå, herunder om fordelene veier tyngre enn ulempene.

Sjømatbedriftene er av den oppfatning at det gjennom flere år har blitt tildelt både FOU konsesjoner og senest også utviklingskonsesjoner som har hatt til formål å utvikle teknologi og produksjonsmetoder som skulle bidra til at man både fikk ny kunnskap og ny teknologi som ville bidra til at næringen samlet sett kunne ta i bruk ny og bærekraftig teknologi. Sjømatbedriftene kan ikke se at det har blitt tilfelle og etterlyser i større grad tilbakemelding på hvorfor denne effekten har uteblitt.

Sjømatbedriftene mener likevel at det er rett å etablere en ny ordning for tildeling av miljøteknologitillatelser. Dette på bakgrunn av at det er stor vilje og interesse i havbruksnæringen for å investere i ny teknologi, og at det er helt nødvendig å ha et konstant fokus på utvikling av ny og bærekraftig teknologi og produksjonsformer i næringen.

Ny ordning med miljøteknologitillatelser

Formål og geografisk virkeområde

Sjømatbedriftene er enig i at formålet med en ny ordning med miljøteknologitillatelser er å bidra til å løse næringens miljøutfordringer og få på plass teknologi som gjør det mulig å utnytte eksisterende areal på en bedre og mer effektiv måte, samt ta i bruk nye arealer langs kysten. Ordningen vil gi havbruksnæringen mulighet til økt produksjon, sysselsetting og verdiskaping.

Sjømatbedriftene støtter at ordningen geografisk sett skal gjelde i sjø og innenfor produksjonsområdene, slik de til enhver tid er avgrenset gjennom produksjonsområdeforskriften § 3, jf. utkastet til forskrift § 2.

Søknadsprosessen

Sjømatbedriftene er enig med departementet i at søknadsprosessene vi nå har for særtillatelser går gjerne over flere år, og er lite egnet når det skal legges opp til tildelingsrunder som skal foregå årlig. Sjømatbedriftene mener det på denne bakgrunn må legges opp til en annen søknadsprosess for disse tillatelsene.

Søknad

Sjømatbedriftene har ingen motforestillinger mot departementets modell for hvordan man skal lyse ut og gjennomføre en søknadsprosess. Sjømatbedriftene mener det er fornuftig at det er Fiskeridirektoratet som forvalter søknadsprosessen etter instruks fra departementet.

Sjømatbedriftene mener at uansett hvilken modell som blir valgt så vil tidsbegrensning av konsesjoner ikke være riktig, vi anbefaler derfor at konsesjonene blir evigvarende.

Departementets ulike forslag:

Næringsdepartementet har to forslag til alternative tildelingsmetoder.

Det ene alternativet er at tillatelsene tildeles på auksjon etter en prekvalifiseringskonkurranse. Det andre alternativet er at det tildeles tillatelser til de beste konseptene i en innovasjonskonkurranse. I sistnevnte alternativ vil søkerne kunne oppnå innovasjonspoeng for løsninger som går ut over minimumskravene når det gjelder slam.

Sjømatbedriftenes vurdering

Sjømatbedriftene mener ut fra et prinsipielt ståsted at den nye ordningen med miljøkonsesjoner bør være lite byråkratisk, enkel å forstå og praktisere for både næringsaktørene og myndighetene. Videre mener Sjømatbedriftene det bør legges tydeligere insentiver inn i ordningen for at den skal fremstå mer attraktiv for næringen å investere i.

Prisfastsettelsen blir derfor helt avgjørende. Det at departementet legger opp til at de nye tillatelsene tildeles på auksjon og at vederlaget blir satt med utgangspunkt i auksjonsprisene, kan fort føre til at ordningen fremstår som lite attraktiv uten gode incentiver. Riktig nok, har departementet sagt at de vil legge til rette for at det skal innføres et rimelig fradrag. Men hva mener de er et rimelig fradrag? Dette spørsmålet har det i skrivende stund vært vanskelig å få et tydelig svar på.

Sjømatbedriftene ønsker også å understreke at ordningen bør innrettes på en slik måte at den blir utprøvd i tilstrekkelig grad i de produksjonsområder som er og blir rammet av nedtrekket i trafikklysendningen. Slik departementet nå legger opp ordningen kan man risikere at ikke en eneste tillatelse blir tildelt i disse områdene.

Det er også viktig at man setter sammen et bredt utvalg som skal vurdere konseptene i søknadene. Man har i tidligere konsesjonsrunder sett at man har hatt for snevre kompetanseområder i slike utvalg, som igjen har gitt en for snever tildeling av konsesjonene. Her kan nevnes de grønne konsesjonene, der man endte opp med produksjonsformer som både store deler av næringen og ikke minst tilsynsmyndighetene stilte seg kritiske til. Mange av vilkårene for konsesjonene er senere trukket tilbake, og man sitter igjen med betydelig mindre effekt på formålet konsesjonene skulle tjene.

Det er viktig at forvaltningen setter av kapasitet til å iverksette ordningen, slik at man får en hurtigere etablering av de nye tillatelsene, enn hva tilfellet var for utviklingskonsesjonene.

Sjømatbedriftene ønsker å fremme følgende forslag til departementet som alternativ til de to modellene departementet har lansert.

- Tillatelsene tildeles årlig og tillatelsene avgrenses i maksimalt tillatt biomasse. Det første året kan det tildeles inntil 15 000 tonn MTB. Ingen søker kan det første året tildeles mer enn 5000 tonn MTB, uavhengig av i hvilket produksjonsområde tillatelsen etableres. Ved å redusere maksvolumet til enkeltaktører, vil man sikre en større spredning av tillatelsene.

Sjømatbedriftene er opptatte av at ordningen skal stimulere til at ny teknologi utprøves i tilstrekkelig grad i de produksjonsområdene som har de største miljøutfordringene. Sjømatbedriftene foreslår derfor at disse produksjonsområdene tilbys en MTB som miljøtillatelse tilsvarende nedtrekket i det aktuelle produksjonsområdet. Dette vil bidra til utvikling av teknologi i de områdene hvor behovene er størst, samtidig som aktørene kollektivt får drahjelp til å løfte produksjonsområdet tilbake til grønn status hurtigere. Dette spesifikk volumet for

de respektive røde produksjonsområdene, kommer i tillegg til det nasjonale volumet på 15 000 tonn.

- Etablering av tillatelsene krever på ordinær måte klarering av lokalitet. Dersom den som får tilsagn om miljøteknologitillatelse trenger en ny eller utvidet lokalitet, må dette omsøkes til relevant fylkeskommune på ordinær måte. Tilsagn om tillatelse gir ingen rettigheter til å få klarert lokalitet.
- Gitt effekten av miljøtillatelsene, bør man kunne vurdere bruk av akvakulturområder som ikke er i bruk i dag av strukturelle årsaker.
- Sjømatbedriftene er opptatt av at prisfastsettelsen på ulike ordninger ikke bidrar til økt konsolidering i næringen. Sjømatbedriftene er opptatt av å opprettholde et mangfold i næringen, og hvor lokal forankring og eierskap er en viktig grunnplanke. Med dette som utgangspunkt viser vi til vårt primære standpunkt, jf. prisfastsettelse for kjøp av vekst i trafikklysordningen, og mener de nye tillatelsene i miljøkonsesjonsordningen bør fastsettes basert på en moderat fastpris.
- Det at den foreslåtte ordningen har en øvre grense på 15 000 tonn MTB, og for at ordningen skal være minst mulig byråkratisk å administrere, ser også Sjømatbedriftene klare oppsider ved at man legger til grunn auksjonsprinsippet i prisfastsettelsen. Ved en slik modell for prisfastsettelse vil vi imidlertid understreke viktigheten av at det gjennomføres en selvstendig auksjonsform for miljøkonsesjonene, som ikke bygger på prinsippene i auksjonert vekst i trafikklysordningen. En slik ordning må videre innrettes slik at den ikke stimulerer til økt grad av konsolidering. På den bakgrunn går Sjømatbedriftene subsidiært inn for auksjonsprinsippet som modell for prisfastsettelsen, på forannevnte vilkår.
- Sjømatbedriftene støtter departementets krav om minimum 60 prosent oppsamling av slam, og null utslipp av egg og frittsvømmende stadier av lakselus som effektkrav til tillatelsene.
- Tillatelsene bør ikke tidsbegrenses.
- I den grad man ønsker å flytte fisk ut av et slikt anlegg underveis i livsløpet ber vi om at departementet fastsetter et forhåndtall mellom MTB og slaktevolum etter endt livsløp i miljøanlegget.
- Uavhengig av hvilken metode som blir brukt for tildeling, vil vilkårene følge tillatelsene, gjennom forskrift og gjennom særskilte vilkår satt i tillatelsene. En oppdretter som bryter vilkårene kan bli møtt med reaksjoner, sanksjoner og/eller tilbaketrekning av tillatelsene.

Oppsummering og konklusjon

- 1. Sjømatbedriftene mener det er riktig at det nå bli lansert en ordning med miljøkonsesjoner for havbruksnæringen.**
- 2. Sjømatbedriftene ber departementet vurdere hvordan man kan bruke ordningen til målrettet å stimulere en bedre miljøstatus i de røde produksjonsområdene.**
- 3. Sjømatbedriftene mener de modellene som departementet lanserer ikke i tilstrekkelig grad ivaretar bredden av store og små havbruksselskap fordi prisen på en konsesjon kan bli så kostbar at den vil ekskludere mange av de små og mellomstore selskapene. Herunder også hvorvidt auksjonsprinsippet vil være formålstjenlig.**

**Med vennlig hilsen
Sjømatbedriftene**

**Robert Eriksson
Administrerende direktør**

**Kjetil Hestad
Organisasjonssjef med
fagansvar havbruk**

**Robert Aakvik
Utvalgsleder
havbruksindustri**